

Şiddet Mağduru Kadınlarda Otobiyografik Bellek İşlevlerinin İncelenmesi

Prof. Dr. Ayşin SATAN

Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, İstanbul / Türkiye,
aysin.satan@marmara.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9852-902X

Dr. Kübra KAPLANER*

Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul / Türkiye,
kkaplaner89@gmail.com, ORCID: 0009-0004-8781-4740

Öz

Bu araştırmada şiddet mağduru kadınlarda otobiyografik bellek işlevlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın amacı doğrultusunda şiddet mağduru kadınlarda kendilik algısı ile ilişkisel benlik değişimi arasındaki ilişkide otobiyografik bellek işlevlerinin aracı rolü araştırma kapsamında önerilen yapısal eşitlik modeli ile test edilmiştir. Araştırmanın örneklem grubunu geçmişte yakın partner ilişkisinde şiddet mağduru olduğunu beyan eden 368 kadın oluşturmaktadır. Katılımcı belirlemede yakın partner ilişkisi içerisinde (evlilik, söz-nişan, flört) şiddetin herhangi bir türüne veya birden fazla türüne (fiziksel, psikolojik, cinsel, ekonomik, siber) maruz kalmış olma, şiddetin devam etmiyor olması ve herhangi bir ruh sağlığı problemi yaşamıyor olmak kriterler olarak belirlenmiştir ve kriterleri karşılayan gönüllü katılımcılara uygun örnekleme ile ulaşılmıştır. Araştırmada “Sosyal Karşılaştırma Ölçeği”, “Otobiyografik Bellek İşlevleri Ölçeği” ve “İlişkisel Benlik Değişimi Ölçeği” veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Ulaşılan veriler önerilen yapısal modelin

** Sorumlu Yazar. Tel: +90 543 485 5315

Makale Tarih Bilgisi. Gönderim: 19.06.2025, Kabul: 07.07.2025, Erken Görünüm: Mart, 2026, Basım: Haziran, 2026.

© 2026. Kalem Eğitim ve Sağlık Hizmetleri Vakfı. Bütün Hakları Saklıdır. ISSN: 2146-5606, e-ISSN: 2687-6574

test edilmesinde kullanılmıştır ve verilerin analizinde MPLUS 6.12 Paket Programından yararlanılmıştır. Araştırmada ulaşılan sonuçlar incelendiğinde şiddet mağduru kadınlarda kendilik algısı ile ilişkisel benlik değişimi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülürken değişkenler arasındaki bu ilişkide otobiyografik bellek işlevlerinin tam aracı role sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca kendilik algısının ilişkisel benlik değişimini ve otobiyografik bellek işlevlerini anlamlı bir biçimde yordadığı, otobiyografik bellek işlevlerinin de ilişkisel benlik değişimini anlamlı bir biçimde yordadığı da ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Şiddet; Yakın partner şiddeti, Otobiyografik bellek; Otobiyografik bellek işlevleri; Kendilik algısı; İlişkisel benlik değişimi.

Autobiographical Memory in Women Victims of Violence Examination of its Functions

Abstract

This study aims to examine autobiographical memory and its functions in women victims of violence with a mixed-methods research design. In line with this aim, the mediating role of autobiographical memory functions in the relationship between self-perception and relational self-change in women victims of violence was tested with a structural equation modeling approach. Furthermore, in-depth interviews were conducted with select participants. The participants consisted of 368 women who declared that they had been victims of violence in a close partner relationship in the past. Inclusion criteria were determined as having been exposed to any or multiple types of violence (physical, psychological, sexual, economic, cyber) in a close partner relationship (marriage, engagement, dating), the violence having ended, and not having any reported mental health problems. The participants who met the criteria were reached via convenience sampling. Questionnaires, including the Social Comparison Scale, Autobiographical Memory Functions Scale, and Relational Self Change Scale, were used as data collection tools for structural equation modeling. 12 participants who scored higher on one of the scales were interviewed to explore their past experiences more deeply. The results indicated that there was a positive and significant relationship between self-perception and relational self-change in women who were victims of violence, and autobiographical memory functions had a mediating role in this relationship. It was also revealed that self-perception significantly predicted relational self-change and autobiographical memory functions, and autobiographical memory functions significantly predicted relational self-change.

Keywords: Violence; Intimate partner violence; Autobiographical memory; Autobiographical memory functions; Self-perception; Relational self-change.

Extended Summary

Purpose

The main aim of this study is to examine autobiographical memory and its functions in women who have been exposed to violence. In line with this aim, a model was developed to investigate the mediating role of autobiographical memory functions in the relationship between self-perception and relational self-change in women exposed to violence, and this proposed model was tested.

Method

In this study, the relational screening method, one of the quantitative methods, was used. Karasar (2005) and Büyüköztürk et al. (2016) emphasized two important points of the relational screening method: (1) no intervention should be made to the research variables. (2) it should be determined whether the variables change together and if there is a change, in what direction.

Results

The results indicated that as self-perception increases, the scores of relational self-change regarding the dimensions of self-expansion and self-pruning increase. In addition, as self-perception increases, the mean scores of self-contamination and self-narrowing dimensions increase. Furthermore, positive relationships were found between self-perception and autobiographical memory functions, particularly self, mood regulation, confronting the past, learning lessons from the past, and remembering the past based on clues. Moreover, positive relationships were found between the sub-dimensions of relational self-change, self-expansion and self-pruning, and the autobiographical memory functions. It is noteworthy that negative relationships were found between the sub-dimensions of self-contamination and self-narrowing.

Discussion and Conclusion

When the relevant literature is examined in light of the findings, it is noticed that different studies point to similar results. Perez-Testor et al. (2007) examined the emotional problems experienced by women victims of violence, such as insecurity, low self-esteem, belief in inadequacy, anxiety, and powerlessness in the face of unbearable pain and described these prob-

lems as emotional reactions seen in violence victimization. At the same time, the researchers pointed out that women's self-perception and personality profiles should be addressed as the basis of such problems. Other researchers have emphasized the role of women's self-perception in the dynamics of victimization experienced when violence is involved while explaining the need to address self-perception in the context of violence (Güler et al., 2021; Matheson et al, 2015). Self-perception is defined in the simplest terms as a person's perspective of themselves (Özen, 2014). Psychoanalyst Kohut, the pioneer of the concept of self, explained the self as a set of images located within the self which reveal an individual's perception of themselves. The examination of autobiographical memory of women victims of violence becomes very palpable in this regard since imagery plays a fundamental role in the recalling of personal past experiences. The findings obtained in this study revealed that there is a significant relationship between self-perception and relational self-change, and that self-perception predicts relational self-change, indicating that self-perception extends beyond the self. Magid et al. (2021) explained the concept of relational self as the effect of the romantic relationship that individuals build on their self-perceptions. Furthermore, Dekovan-Fishbane (2004) explained that in addition to considering the concept of self from a purely self-based perspective, external forces, including romantic relationship partners, can be influential. In another study, Gülpak and Babayiğit (2024) stated that the way an individual sees themselves can have a significant effect on the way their romantically involved partner sees themselves. To extend these findings, this study revealed that there is a positive relationship between low self-perception and self-narrowing and self-pollution and a negative relationship between low self-perception and self-expansion and self-pruning.

Based on the above, it can be said that the way one sees themselves and the type of relationship one builds with their romantic partner is related to and may affect one's self-perception. Researchers who emphasize the strong connection between the autobiographical memory system and the self have examined self-perception through autobiographical memory retrieval and have stated that individuals tend to recall autobiographical memories in a way that strengthens their self (Ross and Wilson, 2003). Other research findings also indicate that past life events can affect self-evaluation (Jopling et al., 2020; Wu et al., 2022). Yet, studies examining autobiographical memory functions and self-perception in individuals who have experienced

traumatic experiences have not seemed to do so with women victims of violence in romantic partner relationships. Consequently, the findings of this study, which was conducted with a sample of women exposed to violence to which more women are exposed each day, will enrich the literature.

Giriş

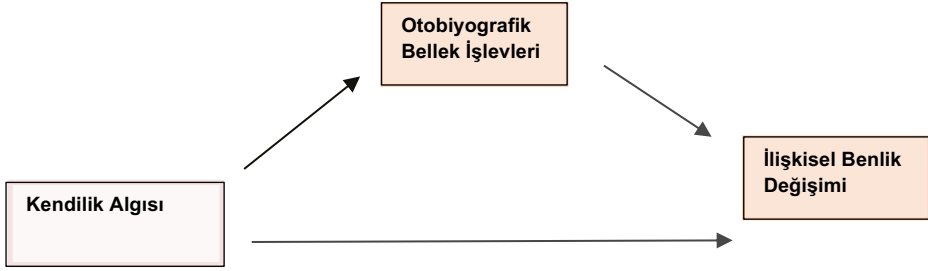
Kadına yönelik şiddet hangi dil, din ve ırkta olursa olsun önemli bir insan hakları ihlalidir. Toplumsal cinsiyet rolleri ve kültürel etmenlerinde etkisiyle kadına yönelik şiddet çalışmaları artan bir hızla araştırmacıların gündeminde varlığını sürdürmektedir (Erbaş, 2024). Bankston ve Smith (2022) kadına yönelik şiddeti küresel bir halk sağlığı sorunu olarak açıklamaktadır ve araştırmacılar her üç kadından birinin hayatları boyunca şiddete maruz kaldığını açıklamaktadır (Devries ve ark., 2013). Ülkemizdeki araştırma sonuçları incelendiğinde; Yalçın (2023) her dört kadından birinin, hayatının herhangi bir döneminde erkek şiddetine maruz kaldığını açıklamaktadır. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsünün araştırma raporuna göre; kadınların birlikte olduğu kişiler tarafından hayatlarının herhangi bir döneminde şiddete uğrama yaygınlığının %30 ile %60 arasında değiştiği görülmektedir (Hünee, 2009). Aynı araştırma raporunda, şiddetin sorumluları çoğunlukla eşler olarak görülse de romantik ilişkiler içerisinde de şiddet varlığının azımsanamayacak ölçüde olduğuna dikkat çekilmektedir. Kadına yönelik gerçekleştirilen, onur kırıcı her türlü söz ve davranış, saldırgan tutumla gösterilen tepkiler ve davranışlar, bedensel ve ruhsal bütünlüğüne yönelik zarar verici davranışlar ve bununla beraber istismara maruz bırakılması, yalnızlaştırılması öte yandan ekonomik özgürlüğünün kısıtlanması neticesinde ekonomik şiddete maruz bırakılmasına dek uzanan geniş bir yelpazede kadına yönelik şiddet eylemleri karşımıza çıkmaktadır. Şiddetin bilinen en ciddi sonucu maalesef kadının hayatının son bulmasıdır. Araştırmacılar öldürülen kadınların %38'inin yakın partnerleri tarafından öldürüldüğü sonucuna dikkat çekmektedir (García-Moreno ve ark., 2003). Şiddetin hangi türü ve yönüyle karşılaşırsa karşılaşılsın travmatik bir deneyim olduğu ve buna bağlı olarak da hayat becerilerini sekteye uğratan sonuçların kaçınılmaz olduğu bilinmektedir. Perez-Testor ve arkadaşları, (2007) şiddet mağduru kadınların yaşadıkları duygusal problemleri (güvensizlik, düşük özgüven, yetersizlik inancı, kaygı ve acının dayanılmazlığı karşısındaki güçsüzlük gibi) incelemiş ve bu problemleri şiddet mağduriyetinde görülen duygusal tepkiler olarak adlandırmıştır. Aynı zamanda araştırmacı duygusal tepkilerin zemininde ise kadınların kendilik algılarını ve kişilik profillerini

ele almaya işaret etmiştir. Başka araştırmacılar da benzer şekilde araştırmacıların şiddet söz konusu olduğunda yaşanan mağduriyetin dinamiğinde kadınların kendilik algılarına ilişkin inancın rolünü vurguladıkları ve aynı zamanda şiddet bağlamında kendilik algısının ele alınmasına duyulan ihtiyacı açıkladıkları görülmektedir (Matheson ve ark., 2015; Güler ve ark., 2021).

Kendilik algısı en yalın ifadeyle kişinin kendisi hakkındaki bakış açısı olarak tanımlanmaktadır (Özen, 2014). Hayat deneyimlerimizi organize bir çerçeve içinde algılayabilmemiz için kendilik algımızın bu çerçeveyi çizme rolü kaçılmazdır. Bu çerçevenin içerisinde ise duygu, düşünce ve davranışlarımız önemli bir alan kaplamaktadır. Çizdiğimiz bu çerçevedeki duygu, düşünce ve davranışlarımızı anlamlandırabilmemiz için benlik kavramı devreye girmektedir. Benlik kavramı literatürde sıklıkla ve geniş bir yelpazede ele alınan bir çalışma alanı olarak görülmektedir. Bu araştırma bağlamında benliği ele aldığımızda ise öncelikle şiddet mağduriyetinin önemli bir kişiler arası travma deneyimi olduğu tartışmasız kabul edilmektedir. Yakın partner şiddetinin ortaya çıktığında ise yaşanan/yaşanmış bir romantik ilişki gündeme gelmektedir. Romantik ilişkilerin ise sağlıklı bir birliktelik olma durumunda bireyin benlik kavramının gelişiminde, sağlıklı olarak nitelendirilen bir birliktelik olması durumunda ise bireyin benlik kavramının değişiminde önemli bir etkisi olduğu bilinmektedir (Connolly ve Konarski, 1994; Furman ve Shaffer, 2003). Her ilişki, partnerin farkındalık halindeki manipülasyonları ve karşı tarafı bilinçli bir şekilde değiştirme çabasından ayrı olarak birey üzerinde kendiliğinden değişiklikler yaratmaktadır. Her ilişki, bireyin benlik algısında olumlu veya olumsuz farklılıklara neden olabilmektedir (McIntyre ve ark., 2015). Romantik ilişkiler sonucunda benlik kavramının yön ve değerlik olarak iki boyutta değişebileceği görülmektedir. Yön boyutu, benlik kavramının içeriğinde artış veya azalmayı ifade ederken değerlik boyutu ise benlikte gerçekleşen değişim sürecinin olumlu veya olumsuz bir biçimde değerlendirildiğini göstermektedir (Mattingly ve ark., 2014). İlişkide yaşanan benlik değişimi incelendiğinde benlik genişlemesi, benlik daralması, benlik budanması ve benlik kirlenmesi şeklinde dört farklı kavram ortaya çıkmaktadır (Mattingly ve ark., 2014). Şiddetin izlerinin olduğu romantik ilişki içerisinde bulunan bir kadının en temelde kendisini korumak adına benlik algısında değişimler yaşadığı da ulaşılan sonuçlar arasında karşımıza çıkmaktadır.

Şiddet mağduru kadınlar perspektifinden kendilik kavramı ve benlik değişimini ele aldığımızda tüm bu yapılara ilişkin bilgilerin depolandığı yer olan otobiyografik bellek ve bu belleğin hayattaki işlevinden söz etmenin kıymetli olacağı düşünülmektedir. Otobiyografik bellek en yalın tanımıyla bireyin hayat hikâyesindeki olayların yer aldığı bellektir. Otobiyografik bellek sistemine ilişkin geliştirilen kuramlar ve yaklaşımlar incelendiğinde bu yapının kendilikle ve benlik sistemiyle olan güçlü bağı araştırmacıların dikkatini çekmektedir. Bluck ve Habermas (2001) otobiyografik bellek, benlik ve kendilik kavramlarını birlikte ele almışlar ve benliği tanımlayan anılardan söz etmektedirler. Benliği tanımlayıcı anılar; otobiyografik bellekteki canlı, duygusal açıdan yoğun, tekrarlı şekilde hatırlanan ve diğer anılarla ilişkilendirilmiş anılardır (Singer ve Blagov, 2004). Bu açıdan değerlendirildiğinde, bireyin hayatındaki travmatik olayların benliği tanımlayıcı anı olarak hayat hikâyesinin oluşumunda etkin rol aldığı söylenebilmektedir. Benliği ve kendiliği tanımlamada rolü olan yaşam olayları incelenecek olduğunda otobiyografik bellek işlevlerinin göz ardı edilemeyeceği düşünülmektedir. Çünkü travmatik anılar istemli veya istemsiz olarak geri çağrıldığında şimdi ve burada nasıl bir işlevle yer alacağını, bu anıların depolandığı yer olan otobiyografik belleğin işlevi açıklamaktadır. Öte yandan, son yıllarda sıklıkla travmatik deneyimin ardından büyüme ve travmatik deneyimin ardından benlikte değişimin incelendiği araştırmalar dikkat çekmektedir.

Özetle, kişinin değişen ve dönüşen ihtiyaçlarına rağmen değişmeyen geçmişi ile arasındaki bağı kuran yapının yani otobiyografik belleğin, bu bağın kurulmasındaki işlevinin anlaşılmasının önemli olacağı düşünülmektedir. Anıların hatırlanmasında ve anıların birikimde kendilik ve benlik kavramları bireyin iki önemli başucu kaynağı olarak görülmektedir. Bu nedenle travmatik deneyimler arasında yer alan şiddeti yaşamış kadın grubu açısından otobiyografik belleğin işlevlerini anlamak üzere yapılan bu çalışmada, kendilik algısı ve romantik ilişki bağlamında benlik değişimi merak edilerek birlikte incelenmiştir. Bu noktada bu araştırmada şiddet mağduru kadınlarda otobiyografik bellek işlevlerinin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda ise Şekil 1’de gösterilen yapısal model önerisi test edilmek üzere geliştirilmiştir. Araştırmanın problem sorusu ise şu şekilde oluşturulmuştur: “Şiddet mağduru kadınların kendilik algısı ile ilişkisel benlik değişimleri arasındaki ilişkide otobiyografik bellek işlevlerinin aracı rolü bulunmakta mıdır?”.

Şekil 1. Şiddet Mağduru Kadınlarda Otobiyografik Bellek İşlevlerinin Aracı Rolüne İlişkin Önerilen Yapısal Model

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırmanın nicel merhalesinde nicel yöntemlerden ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Karasar (2005) ve Büyüköztürk ve arkadaşları, (2016) ilişkisel tarama deseninin iki önemli noktasını vurgulamaktadır. Buna göre: 1) İlişkisel tarama yönteminde araştırma değişkenlerine herhangi bir müdahale gerçekleştirilmez 2) Değişkenlerin birlikte değişim gösterip göstermediği ve eğer değişim söz konusu ise ne yönde olduğu tespit edilir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın nicel kısımdaki katılımcılarını belirlemek üzere geçmişte yakın partner ilişkisinde şiddet mağduru olduğunu beyan 368 kadına ulaşılmıştır. Katılımcı belirlemede yakın partner ilişkisi içerisinde (evlilik, söz-nişan, flört) şiddetin herhangi bir türüne veya birden fazla türüne (fiziksel, psikolojik, cinsel, ekonomik, siber) maruz kalmış olma, şiddetin devam ediyor olmaması bitmiş olması ve herhangi bir ruh sağlığı problemi yaşamıyor olmak kriterler olarak belirlenmiştir ve kriterleri karşılayan gönüllü katılımcılara uygun örnekleme ile ulaşılmıştır. Uygun örneklemede zaman, para ve iş gücünden tasarruf sağlanırken araştırmanın kriterlerini karşılayan gruba ulaşıncaya dek veri toplanabilmektedir (Büyüköztürk ve ark., 2016). Ulaşılan 368 katılımcıya ilişkin veriler analiz öncesi istatistiksel analizlerin varsayımları açısından incelenmiştir. Kayıp veriler (10 kadma ait veriler) veri setinden çıkarıldıktan sonra uygun örnekleme ile ulaşılan 358 katılımcıya ait verilerle nicel analizler gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara ait demografik bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

Değişken	Gruplar	n	%
Yaş	18-24	85	23.7
	25-31	116	32.4
	32-38	55	15.4
	39-45	36	10.1
	46-52	33	9.2
	53-59	16	4.5
	60 ve üzeri	17	4.7
Eğitim Durumu	İlkokul	42	11.7
	Ortaokul	76	21.2
	Lise	116	32.4
	Önlisans	56	15.6
	Lisans ve üstü	68	19.0
İlişki Durumu	Evli	94	26.3
	Bekar	49	13.7
	Flört	79	22.1
	Boşanmış	98	27.4
	Sözlü/Nişanlı	38	10.6
Çocuk Sayısı	Yok	166	46.4
	Tek çocuk	55	15.4
	2 çocuk	75	20.9
	3 çocuk ve üzeri	62	17.3
Sosyo-Ekonomik Düzey	Alt	71	19.8
	Orta	213	59.5
	Üst	74	20.7
Şiddete Maruz Kalınan İlişki Türü	Eş	192	53.6
	Partner	166	46.4
Maruz Kalınan Şiddet Türü	Fiziksel	16	4.5
	Duygusal	24	6.7
	Cinsel	42	11.7
	Ekonomik	30	8.4
	Siber	21	5.9
	Fiziksel ve diğer	28	7.8
	Duygusal ve diğer	70	19.6
	Cinsel ve diğer	20	5.6
	Ekonomik ve diğer	26	7.3
	Siber ve diğer	41	11.2
Hepsi	40	11.5	

Veri Toplama Araçları

Araştırmada Kişisel Bilgi Formu, Sosyal Karşılaştırma Ölçeği, Otopsiyografik Bellek İşlevleri Ölçeği ve İlişkisel Benlik Değişimi Ölçeği veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların yaş, eğitim düzeyi, sosyo-ekonomik seviyesi, çocuk sayısı, mevcut ilişki durumu, maruz kaldığı şiddet türü ve süresi hakkında bilgi edinmek amaçlı araştırma kapsamında hazırlanmış bir anket formudur.

Sosyal Karşılaştırma Ölçeği

Ölçeğin Türkçe uyarlaması Maltan ve Simten (2004) tarafından gerçekleştirilmiştir. Çift kutuplu 18 maddeden oluşan ve 6 noktalı likert tipi boyut ölçeğinden alınan puanlara göre değerlendirilmektedir. Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmalarında maddeler ile toplam madde arasındaki korelasyonların 0.43 ile 0.78 arasında değiştiği, toplam puan için elde edilen Croanbach $\alpha=0.89$, test tekrar test güvenirlik değerinin ise $\alpha=0.91$ ve iç tutarlık katsayısının ise $\alpha=0.87$ olduğu görülmektedir. Spearman-Brown değerinin 0.89 ($p<0.00$) olarak bulunmuştur. Kişinin kendisini başkalarıyla kıyasladığında kendini çeşitli boyutlarda nasıl gördüğüne ilişkin algılarını geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçtüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Otobiyografik Bellek İşlevleri Ölçeği

Bireylerin otobiyografik anılarını düşünme nedenlerini incelemek amacıyla, Er ve Yaşın (2016) tarafından geliştirilen OBİÖ kullanılmıştır. OBİÖ, toplam 41 maddeden oluşan 5'li likert tipinde bir ölçme aracıdır. Araştırmacılar tarafından ölçeğin beş faktörden oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır: Geçmişle yüzleşme, ipucu temelinde hatırlama, duygudurum düzenleme, benlik ve geçmişten ders alma. Her bir alt boyutuna ait iç tutarlılık katsayıları ise geçmişle yüzleşme için .82, ipucu temelinde geçmişi hatırlama için .84, benlik için .83, duygu durum düzenleme için .79 ve geçmişten ders alma için .82 olarak bulunmuştur. Bu çalışmadan elde edilen iç tutarlık katsayıları ise geçmişle yüzleşme için .82, ipucu temelinde geçmişi hatırlama için .83, benlik için .80, duygudurum düzenleme için .78 ve geçmişten ders alma için .80 olarak bulunmuştur.

İlişkisel Benlik Değişimi Ölçeği

Mattingly ve arkadaşlarının (2014) "İki Boyutlu İlişkisel Benlik Değişimi Modeli"ne dayanan ölçme aracı Dinçer ve arkadaşları (2017) tarafından romantik ilişkilerde benlik değişimini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek benlik genişlemesi, benlik daralması, benlik budanması ve benlik kirlenmesi olmak üzere dört alt boyuttan oluşmaktadır. Toplam 16 maddeden oluşan 7'li likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin cronbach alfa değerleri benlik genişlemesi için .80, benlik daralması için .85, benlik budanması için .74 ve

benlik kirlenmesi için .61 olarak tespit edilmiştir. Faktör yüklerinin tamamının. 43 ve üstü olduğu görülmüştür (Dinçer, 2017).

Veri Toplanması ve Analizi

Araştırmada veriler büyük oradan yüz yüze toplanırken online olarak da katılımcıların gönüllük esaslarına dayalı veri toplanmıştır. Öncelikle katılımcılar araştırma kapsamı ve amacı doğrultusunda bilgilendirilmiştir ve gönüllük sağlayan katılımcılar araştırmaya dahil edilmiştir. Bu merhalede katılımcılara ulaşmak üzere hazırlanan afiş ve broşürlerde araştırmacının iletişim bilgileri paylaşılmıştır. Araştırmanın kriterlerini karşılamamasından ötürü (örneğin, devam eden ruhsal tedavi sürecinin olması ya da şiddet mağduriyetinin devam ediyor olması gibi) çalışmaya katılmaya gönüllü olan ancak dahil edilemeyen pek çok kadının araştırmacıyla iletişime geçtiği veri toplama sürecinde dikkat çekmiştir.

Verilerin analizinde SPSS 22 ve MPLUS 6.12 Paket Programından yararlanılmıştır. İlk adımda veri setinin uygulanacak istatistiksel işlemler için uygunluğu test edilmiştir. Karşılması beklenen istatistiksel varsayımlar test edilmiştir. Bu merhalede kayıp veriler, uç değerler, veri setinin normal dağılım gösterip göstermediği, çok değişkenli normallik ve çoklu doğrusal bağlantı olup olmadığı incelenmiştir. Kayıp veri olan 10 katılımcıya ait veriler veri setinden çıkarılmıştır. Yapılan incelemede veri setinin araştırmacı Bachman'ın (2004) çarpıklık ve basıklık değerlerinin -2 ile +2 arasında yer alması durumunda normal dağılımdan söz edilebileceği ifadesine uygunluk gösterdiği görülmüştür. Verilerin normallik varsayımına ilişkin sonuçlar Tablo 2'de sunulmuştur. Çok değişkenli normallik testinde ise değişkenlerin Mahalonobis uzaklık değerleri incelenmiştir ve çoklu normalligi anlamlı düzeyde etkileyen verinin olmadığı görülmüştür Ayrıca araştırmada Levene Testi ile varyansların homojenliği test edilmiştir. Levene Testinden alınan değerler $p < .05$ olması varyansların eşit olmadığı; $p > .05$ olması varyansların eşit olduğu şeklinde yorumlanmıştır (Büyüköztürk ve ark., 2016).

Araştırmanın uygulaması öncesinde Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Araştırma ve Yayın Etik Kurulundan 21.03.2025 tarihli ve 1001038 sayılı kararı ile etik kurul onayı alınmıştır.

Bulgular

Bu bölümde öncelikle değişkenler arasındaki ilişkilere ait korelasyon sonuçları ve yapısal eşitlik modelinin test edilmesi sonucunda ulaşılan bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 2. Kendilik Algısı, Otobiyografik Bellek İşlevleri ve İlişkisel Benlik Değişimi Arasındaki İlişkilere Ait Pearson Momentler Korelasyon Katsayısı Bulguları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Kendilik Algısı	1	.78	.32	.35	.52	.59	.41	-.77	.55	-.56
Otobiyografik Bellek İşlevleri										
1. Yüzleşme		1	.81	.76	.44	.70	.73	-.35	.39	-.53
2. İpucu temelinde hatırlatma			1	.60	.39	.76	.35	-.23	.36	-.43
3. Duygu düzenleme				1	.29	.50	.55	-.33	.40	-.54
4. Benlik					1	.48	.54	-.58	.46	-.54
5. Ders alma						1	.73	-.27	.26	-.52
İlişkisel Benlik Değişimi										
1. Benlik genişlemesi							1	-.35	.42	-.37
2. Benlik daralması								1	-.49	.54
3. Benlik budaması									1	-.24
4. Benlik kirlenmesi										1

Tablo 2’de Kendilik Algısı ile Otobiyografik Bellek İşlevleri ve İlişkisel Benlik Değişimi ölçeklerinin alt ölçekleri arasındaki ilişkiler görülmektedir. Buna göre, kendilik algısı ile otobiyografik bellek işlevlerinin alt boyutları arasında sırasıyla yüzleşme ile $r=.78$, $p<.01$ düzeyinde, ipucu temelinde hatırlama ile $r=.32$, $p<.01$ düzeyinde, duygu düzenleme ile $r=.35$, $p<.01$ düzeyinde, benlik ile $r=.52$, $p<.01$ düzeyinde ve ders alma ile $r=.59$, $p<.01$ düzeyinde pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerin olduğu görülmektedir.

Kendilik algısı ile ilişkisel benlik değişiminin alt boyutları arasında sırasıyla, benlik genişlemesi ile $r=.41$, $p<.01$ düzeyinde, benlik budaması ile $r=.55$, $p<.01$ düzeyinde pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerin olduğu görülürken benlik daralması ile $r=-.77$, $p<.05$ düzeyinde, benlik kirlenmesi ile ise $r=-.56$, $p<.05$ düzeyinde negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerin olduğu görülmektedir.

Otobiyografik bellek işlevlerinin alt boyutları ile benlik genişlemesi arasında sırasıyla, yüzleşme ile $r=-.73$, $p<.01$ düzeyinde, ipucu temelinde hatırlama ile $r=.35$, $p<.05$ düzeyinde, duygu düzenleme ile $r=.55$, $p<.05$ düzeyinde, benlik ile $r=.54$, $p<.05$ düzeyinde ve ders alma ile $r=.73$, $p<.05$ düzeyinde pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerin olduğu görülmektedir.

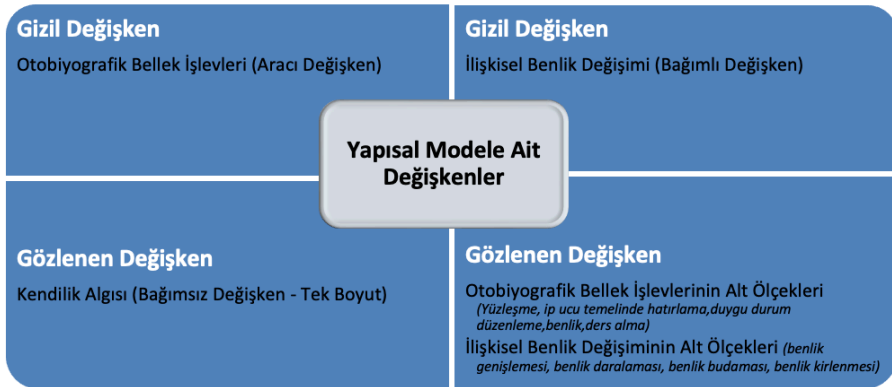
Otobiyografik bellek işlevlerinin alt boyutları ile benlik daralması arasında sırasıyla, yüzleşme ile $r=-.35$, $p<.01$ düzeyinde, ipucu temelinde hatırlama ile $r=-.23$, $p<.05$ düzeyinde, duygu düzenleme ile $r=-.33$, $p<.05$ düzeyinde, benlik ile $r=-.58$, $p<.05$ düzeyinde ve ders alma ile $r=-.27$, $p<.05$ düzeyinde negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerin olduğu görülmektedir.

Otobiyografik bellek işlevlerinin alt boyutları ile benlik budaması arasında sırasıyla, yüzleşme ile $r=.39$, $p<.01$ düzeyinde, ipucu temelinde hatırlama ile $r=.36$, $p<.05$ düzeyinde, duygu düzenleme ile $r=.40$, $p<.05$ düzeyinde, benlik ile $r=.46$, $p<.05$ düzeyinde ve ders alma ile $r=.26$, $p<.05$ düzeyinde pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerin olduğu görülmektedir. Otobiyografik bellek işlevlerinin alt boyutları ile benlik kirlenmesi arasında sırasıyla, yüzleşme ile $r=-.53$, $p<.01$ düzeyinde, ipucu temelinde hatırlama ile $r=-.43$, $p<.05$ düzeyinde, duygu düzenleme ile $r=-.65$, $p<.05$ düzeyinde, benlik ile $r=-.54$, $p<.05$ düzeyinde ve ders alma ile $r=-.52$, $p<.05$ düzeyinde negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerin olduğu görülmektedir.

Yapısal Eşitlik Modeli Analizinden Elde Edilen Bulgular

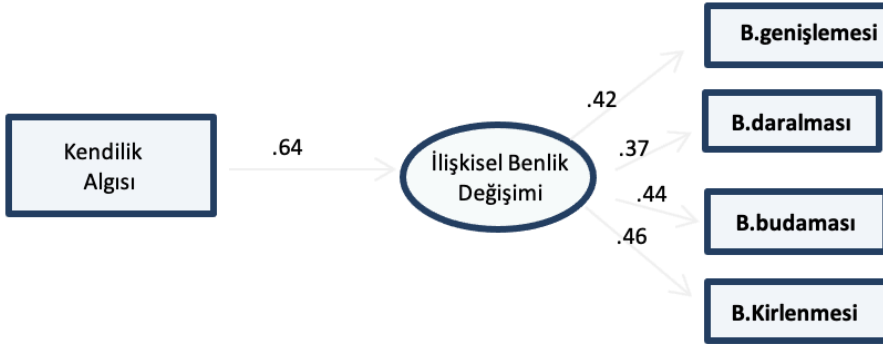
Araştırmanın bağımlı değişkeni ve aracı değişkeni gizil değişkenler olarak tanımlanmıştır. Araştırmanın bağımsız değişkeni ise gözlenen değişken olarak tanımlanmıştır.

Modelde gözlenen değişkenler dikdörtgen ile gizil değişkenler ise oval biçimde gösterilmiştir.

Şekil 2. Yapısal Modelde Yer Alan Gizil Değişkenler ve Gösterge Değişkenler

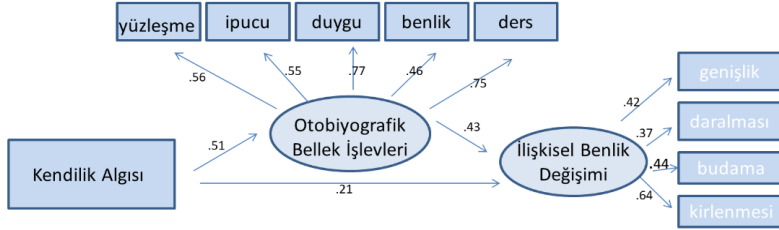
Şiddet Mağduru Kadınlarda Kendilik Algısının İlişkisel Benlik Değişimini Anlamlı Düzeyde Yordayıp Yordamadığına Yönelik Bulgular

Şekil 3. Şiddet Mağduru Kadınlarda Kendilik Algısının İlişkisel Benlik Değişimini Anlamlı Düzeyde Yordayıp Yordamadığına İlişkin Path Diyagramı

Belirtilen şekilde doğrudan etkiler incelendiğinde kendilik algısı ilişkisel benlik değişimini doğrudan pozitif yönde ($\beta=.64$, $p<.01$) anlamlı düzeyde yordamaktadır. Modele ilişkin Ki-kare $\chi^2=6.987$, $sd=3$, $p=.00$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Ki-kare değerinin serbestlik derecesine oranı incelendiğinde ($\chi^2/sd=2.32$) 3 değerinin altında olması iyi uyuma işaret etmektedir. Yapısal modele ait uyum iyiliği indeksleri incelendiğinde $RMSEA=.07$ $SRMR=.01$, $TLI=.90$ ve $CFI=.99$ değerlerini aldığı görülmektedir. Bu değerler kurulan modelin uyum iyiliği kriterlerini karşıladığını göstermektedir. Baron ve Kenny (1986)'e göre aracılığın test edilmesi için öncelikle bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin anlamlı olması gerekmektedir. Elde edilen bulgular incelendiğinde; kendilik algısı ilişkisel benlik değişiminin direkt etkisi anlamlı bulunmaktadır ($p<.01$). Bu durumda aracılık rolü test edilmesi beklenen değişken modele dahil edilmeden önce beklenen gerekli koşulun sağlandığı görülmektedir (Browne ve Cudeck, 1993).

Şiddet Mağduru Kadınlarda Kendilik Algısı ile İlişkisel Benlik Değişimi Arasındaki İlişkide Otobiyografik Bellek İşlevlerinin Aracı Rolüne Yönelik Bulgular

Şekil 4. Şiddet Mağduru Kadınlarda Kendilik Algısı ile İlişkisel Benlik Değişimi Arasındaki İlişkide Otobiyografik Bellek İşlevlerinin Aracı Rolüne İlişkin Path Diyagramı

Şekil 4'te gösterilen modelde otobiyografik bellek işlevlerinin aracılık etkisini görmek amacıyla, Baron ve Kenny (1986)'nin önerisi referans alınarak otobiyografik bellek işlevlerinin aracı rolü olup olmadığına ilişkin gerekli koşulların sağlanıp sağlanmadığı kontrol edilerek model test edilmiştir. Test edilen modelde sağlanması beklenen koşullar; bağımsız değişkenin aracı değişken üzerinde anlamlı etkisi bulunmaktadır, aracı değişken bağımsız değişkenle birlikte modele dahil edildiğinde, bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisi düşerken ya da anlamsızlaşırken, aracı değişkenin de bağımlı değişken üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmaktadır. Bu koşulların sağlanıp sağlanmadığına dikkat edilerek otobiyografik bellek işlevlerinin aracılık etkisi sınanmıştır. Otobiyografik bellek işlevlerinin aracılık etkisinin test edildiği hipotetikte modele, kendilik algısı alternatifler ve kontrolü anlamlı düzeyde yordamakta mıdır? sorusunun cevabı aranmıştır. Şekil 2'de görülen doğrudan etkiler incelendiğinde, kendilik algısı otobiyografik bellek işlevlerini doğrudan pozitif yönde ($\beta=.51, p<.01$) anlamlı düzeyde yordamaktadır. Önerilen hipotetik modelde otobiyografik bellek işlevleri ilişkisel benlik değişimini anlamlı düzeyde yordamakta mıdır? sorusunun cevabı aranmıştır. Şekil 2'de görülen doğrudan etkiler incelendiğinde, otobiyografik bellek işlevleri ilişkisel benlik değişimini doğrudan pozitif yönde ($\beta=.43, p<.01$) anlamlı düzeyde yordamaktadır. Şekil 1'de kendilik algısının ilişkisel benlik değişimine doğrudan etkisi ($\beta=.64, p<.01$) olarak görülmektedir. Aracı değişken modele dahil edildiğinde ise Şekil 4.2'de görüldüğü üzere kendilik algısının ilişkisel benlik değişimine doğrudan etkisi ($\beta=.21, p>.05$) olmuştur. Aracı değişken modele dahil edildikten

sonra kendilik algısının ilişkişel benlik değışimi üzerindeki etkisinin anlamsızlaşarak ortadankalktığı görölmektedir. Modele ilişkin Ki-kare $\chi^2=11.429$, $sd=4$, $p=.00$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Ki-kare değerinin serbestlik derecesine oranı incelendiğinde ($\chi^2/sd=2.85$) 3 değerin altında olması mükemmel uyuma işaret etmektedir. Yapısal modele ait uyum iyiliğı indeksleri incelendiğinde RMSEA=.07 SRMR=.01, TLI=.97 ve CFI=.95 değelerini aldığı görölmektedir. Bu değeler kurulan modelin uyum iyiliğı kriterlerini karşıladığını göstermektedir (Browne ve Cudeck, 1993).

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada şiddet mağduru kadınların kendilik algıları ile ilişkişel benlik değışimleri arasındaki ilişki otobiyografik bellek işlevlerinin aracı yapısal eşitlik modeli analiziyle incelenmiştir. Öncelikle nicel değışkenler arasındaki ilişkiler incelenmiştir ve değışkenlerin birbiriyle anlamlı ilişki gösterdiği görölmüştür. Bu ilişkilere bakıldığında kendilik algısı arttıkça ilişkişel benlik değışiminin benlik genişlemesi ve benlik budaması boyutlarına ait puanlarında aratacağı öte yandan kendilik algısı arttıkça benlik kirlenmesi ve benlik daralması boyutlarına ait puan ortalamalarının ise artacağı görölmüştür. Kendilik algısı ile otobiyografik bellek işlevleri, *benlik, duygu durum düzenleme, geçmişle yüzleşme, geçmişten ders alma, ipucu temelinde geçmişi hatırlama* arasında pozitif yönlü ilişkilerin olduğu görölmüştür. İlişkişel benlik değışimi alt boyutlarından benlik genişlemesi ve benlik budaması ile otobiyografik bellek işlevleri, *benlik, duygu durum düzenleme, geçmişle yüzleşme, geçmişten ders alma, ipucu temelinde geçmişi hatırlama* arasında pozitif yönlü ilişkilerin olduğu görölürken benlik kirlenmesi ve benlik daralması alt boyutları arasında ise negatif yönlü ilişkilerin göröldüğü dikkat çekmektedir. Araştırmanın tüm değışkenleri arasındaki ilişkilerin anlamlı olduğu göröldükten sonra bu araştırma kapsamında test edilmek üzere geliştirilen yapısal modelde kendilik algısı bağımsız değışken ilişkişel benlik değışimi bağımlı değışken ve otobiyografik bellek işlevleri ise aracı değışken olarak tanımlanmıştır. Yapısal eşitlik modeli analizinin ilk merhalesinde bağımsız değışken ile bağımlı değışken arasındaki ilişki test edilmiştir ve kendilik algısının ilişkişel benlik değışimi üzerindeki etkinin anlamlı olduğu önerilen modele ait uyum iyiliğı değelerinin kabul edilebilir yönde olduğu görölmüştür. Ardından ikinci merhalede önerilen bu modele otobiyografik bellek işlevleri aracı değışken olarak dahil edilmiştir ve aracı de-

ğişken modele dahil edildikten sonra kendilik algısının ilişkisel benlik değişimi üzerindeki etkisinin anlamsızlaşarak ortadan kalktığı görülmüştür. İkinci merhalede önerilen modele ait uyum iyiliği değerlerinin de kabul edilebilir referans aralıklarında yer almaktadır. Bu durumda otobiyografik bellek işlevlerinin kendilik algısı ile ilişkisel benlik değişimi arasındaki ilişkide aracı rol üstlendiği söylenebilmektedir.

Bu araştırmada ulaşılan bulgular incelendiğinde kendilik algısı ile ilişkisel benlik değişimi arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu ve bununla beraber kendilik algısının ilişkisel benlik değişimini yordadığı ortaya konulmuştur. Bu bulgular ışığında ilgili literatür incelendiğinde farklı çalışmalarında benzer sonuçlara işaret ettiği fark edilmektedir. Araştırmacılar Magid, Fossbage ve Shane (2021) ilişkisel benlik kavramını bireylerin kendilerine ilişkin geliştirdikleri kendilik algılarından yola çıkarak inşa ettikleri romantik ilişkinin bireyin kendilik algısı üzerindeki etkisi olarak açıklamaktadır. Araştırmacıların ilişkisel benlik kavramını, bireyin kendisine ilişkin algısına atıfta bulunarak açıkladıkları dikkat çekmektedir. Dekovan-Fishbane (2004) ise kendilik kavramının özerk ve bireysel bir bakış açısıyla ele alınmasının yanı sıra kendilik (benlik) algımız doğrultusunda romantik ilişki partnerimizi etkilediğimizi açıklamaktadır. Başka bir araştırmada da Gülpak ve Babayigit (2024) bireyin kendini görme biçiminin duygusal birliktelik içinde olduğu partnerinin de kendini görme biçimi üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu belirtmektedirler. Dolayısıyla bireyin kendisine ilişkin algısının partnerinin kendilik algısını etkilediği ve aynı zamanda partnerinin kendilik algısının da bireyin kendisine ilişkin algısını etkilediği söylenebilmektedir. Alanyazında görülen bir başka çalışmada bu araştırmada ulaşılan sonuca benzer şekilde; düşük kendilik algısı ile benlik daralması ve benlik kirlenmesi arasında pozitif yönde bir ilişkinin olduğu görülürken öte yandan düşük kendilik algısı ile benlik genişlemesi ve benlik budanması arasında ise negatif yönde ilişkinin olduğu görülmektedir. Buradan hareketle kendimizi görme biçimimiz ve buna bağlı olarak romantik ilişkimizde sergilediğimiz davranış, tutum ve iletişim biçimimiz içinde bulunduğumuz ilişkinin benliğimizde yaratacağı etkide rol aldığı söylenebilmektedir. Benzer şekilde Murray ve arkadaşları (2000) düşük kendilik algısı olan kişilerin romantik ilişkide buldukları partnerleri ile olan etkileşim ve iletişimde bu algılarından izlerin olduğunu (*örneğin, kabul-onay arayışı, çatışmadan kaçınma gibi*) ifade etmektedirler.

Öte yandan ilgili alanyazın incelendiğinde otobiyografik belleğin işlevleri arasında benlik işlevinin yer aldığı görülmektedir. Otobiyografik anıların bireyin hayatındaki fonksiyonunu açıklayan işlevler arasında bireyin kendisini tanımlama sistemine ilişkin benlik işlevinin rolüne vurgu yapılmaktadır. İlgili araştırmalarda benlik algısı ile kendilik algısının bağlam ve kapsam açısından birbiri yerine kullanımı dikkat çekmektedir. Bu bağlamda bireyin benlik algısının diğer bir ifade ile kendisine ilişkin algısının, kendilik algısının hem oluşumunda hem de hayat boyu tutarlı bir şekilde devamının sağlanmasında otobiyografik bellek sisteminin rol aldığı görülmektedir. Bu perspektiften araştırmada ulaşılan bulguyu ele aldığımızda literatürü destekleyen bir sonucun ortaya çıktığı fark edilmektedir. Otobiyografik bellek sistemiyle kendilik arasındaki güçlü bağı vurgulayan araştırmacılar otobiyografik anının geri çağırılma biçimiyle bireyin kendisine ilişkin algısını ele almışlar ve bireylerin kendiliklerini güçlendirecek biçimde anıları hatırlama eğiliminde olduklarını ifade etmişlerdir (Ross ve Wilson, 2003). Öte yandan Aktaş (2017) ise çalışmasında otobiyografik anıları duygusal değer bakımından ele almış ve olumsuz duygusal değer yükü yüksek olan anıların benlik saygısındaki azalmayı anlamlı bir biçimde yordadığını ifade etmektedir. Bununla beraber araştırmacı anıların hatırlanma biçimleriyle benlik algısı arasındaki ilişkiyi de şu şekilde açıklamaktadır: Kendisini olumsuz yönde değerlendiren bireylerin (kendilik algıları olumsuz olanların) bu olumsuzluğa kanıt olarak seçtikleri geçmiş yaşam olaylarını, hayat öykülerinin geneli için referans belirledikleri ve genelleme yaparak hayatlarının her alanında bu olumsuzluktan izler taşıdıklarını belirtmektedir. Bir başka çalışmada da olumsuz anılara ulaşımın daha kolay olması ve bu olumsuz içerikli yaşam olaylarının yol açtığı olumsuz duygu durumunun genellenerek bireyin psikolojik iyilik halinin bozulmasında etkili olduğu ve kişinin kendisini ele alış biçiminin rolüne vurgu yapmaktadırlar (Boyacıoğlu ve Aktaş, 2020). Araştırmacılar Karagöz ve Temeloğlu-Şen (2024) otobiyografik bellek ile kendilik arasında güçlü bir ilişki olduğunu vurgulamaktadır ve bu ilişkiyi bu iki yapının karşılıklı etkileşimi doğrultusunda açıklamaktadır. Buna göre; yaşam olaylarını otobiyografik belleğimize konumlama biçimimiz kendilik algımızdan etkilenirken bugünkü hayatımızda kendimizi nasıl algıladığımız ise otobiyografik belleğimizde yer alan anılarımızdan etkilenmektedir. Geçmiş yaşam olaylarının bireyin kendisine ilişkin değerlendirmesini etkilediği başka araştırma bulgularında da görülmektedir (Jopling ve ark., 2020; Wu ve ark., 2022). Öte yandan travmatik yaşantı deneyimlemiş bireylerde kendilik

algısı ve otobiyografik bellek işlevlerini inceleyen çalışmalar incelendiğinde şiddet mağduru kadınlar örneklemleri ile çalışılmadığı fark edilmektedir. Buradan hareketle hayatın içerisinde her geçen gün daha fazla sayıda kadının maruz kaldığı şiddete maruz kalan kadınlar örneklemleri ile yürütülmüş olan bu araştırmanın bulgularının literatürü zenginleştireceği düşünülmektedir.

Alanyazında görüldüğü üzere yapılan çalışmalar otobiyografik belleğin işlevleri sebebiyle romantik ilişki sürecindeki etkisinden bahsetmektedir ancak ilişkide yaşanan benlik değişimiyle olan ilişkisinin ele alınmadığı görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında bu araştırma sonucunda ulaşılan sonucun literatüre yeni bulgu sunacağı ve alana önemli katkı sağlayacağı söylenebilmektedir.

Kaynakça

- Aktaş, Ç. (2017). *Benlik saygısı ve otobiyografik bellek arasındaki ilişkiler* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Baron, R. M. ve Kenny, D. A. (1986). The moderator–mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(6), 1173–1182.
- Bluck, S. ve Habermas, T. (2001). Extending the study of autobiographical memory: thinking back about life across the life span. *Review of General Psychology*, 5(2), 135-147.
- Boyacıoğlu, İ. ve Aktaş, Ç. (2020). Depresyon ile olumlu ve olumsuz otobiyografik anıların merkeziliği ve fenomenolojik özellikleri arasındaki ilişkiler. *Yeni Symposium*, 58(4), 23-30.
- Browne, M. W. ve Cudeck, R. (1993). Alternative ways of assessing model fit. K. A. Bollen ve J. S. Long (Ed.), *Testing structural equation models* içinde (s. 136-162). Sage.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Connolly, J. A. ve Konarski, R. (1994). Peer self-concept in adolescence: Analysis of factor structure and of associations with peer experience. *Journal of Research on Adolescence*, 4(3), 385–403.
- Devries, K. M, Mak, J. Y., García-Moreno, C., Petzold, M., Child, J. C., Falder, G., Lim, S., Bacchus, L. J., Engell, R. E., Rosenfeld, L., Pallitto, C., Vos, T., Abrahams, N. ve Watts, C. H. (2013). The global prevalence of intimate partner violence against women. *Science*, 10(5), 40-61.
- Dinçer, D., Ekşi, H. ve Aron, A. (2018). Two new scales in the field of couples and marriage counseling: The inclusion of other in the self scale and Turkish self-change in romantic relationships scale”. *SHS Web of Conferences*, 48, 1-7.
- Er, N. ve Yaşın, F. (2016). Otobiyografik Bellek İşleri Ölçeği'nin geliştirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 19(37), 60-72.
- Furman, W. ve Shaffer, L. (2003). The role of romantic relationships in adolescent development. P. Florsheim (Ed.), *Adolescent romantic relations and sexual*

- behavior: Theory, research, and practical implications* içinde (s. 3-22). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Gülpak, D. ve Babayiğit, A. (2024). Self-change and self-efficacy in the romantic relationships: Self and self efficacy in relationships. *European Archives of Social Sciences*, 1(1), 39–45.
- Jopling, E., Tracy, A. ve Le Moulton, J. (2020). Childhood maltreatment, negative self-referential processing and depressive symptoms during stress. *Psychology Research and Behavior Management*, 14(13), 79-87.
- Karagöz, E. ve Temeloğlu-Şen, E. (2024). Beliren yetişkinlerin benlik tasarımına olumsuz otobiyografik bellek özelliklerinin yansması: Duygusal ihmal ve istismarın rolü. *Nesne*, 12(31), 69-86.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler ve teknikler*. Nobel Yayıncılık.
- Magid, B., Fosshage, J. ve Shane, E. (2021). The emerging paradigm of relational self psychology: An historical perspective psychoanalysis. *Self and Context*, 16(1), 1-23.
- McIntyre, K. P., Mattingly, B. A. ve Lewandowski, G. W., Jr. (2015). When “we” changes “me”: The two-dimensional model of relational self-change and relationship outcomes. *Journal of Social and Personal Relationships*, 32(7), 857-878.
- Murray, S. L., Holmes, J. G. ve Griffin, D. W. (2000). Self-esteem and the quest for felt security: how perceived regard regulates attachment processes. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78(3), 478-98.
- Özen, Y. (2014). Kendilik algısı ve kendilik algısına bağlı psikosomatik bozukluklara sosyal psikolojik bir bakış. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, 40(14), 1-12.
- Pérez-Testor, C., Castillo, J. A., Davins, M., Salamero, M. ve San-Martino, M. (2007). Personality profiles in a group of battered women: Clinical and care implications. *Journal of Family Violence*, 22(2), 73-80.
- Ross, M. ve Wilson, A. E. (2003). Autobiographical memory and conceptions of self: Getting better all the time. *Current Directions in Psychological Science*, 12(2), 66-69.
- Singer, J. A. ve Blagov, P. S. (2004). Self-defining memories, narrative identity, and psychotherapy: A conceptual model, empirical investigation, and case report. L. E. Angus ve J. McLeod (Ed.), *The handbook of narrative and psychotherapy: Practice, theory, and research* içinde (s. 229–246). Sage Publications.
- Yalçın, M. (2023). Travma bilgisine dayalı yaklaşımın şiddete maruz bırakılan kadınlarla çalışmalarda kullanımı. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 34(2), 513-526.